Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0217

Komisjoni 2025. aasta aruanne Albaania kohta

Euroopa Parlamendi 17. juuni 2026. aasta resolutsioon, mis käsitleb komisjoni 2025. aasta aruannet Albaania kohta (2025/2250(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Albaania Vabariigi vahelist stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut[1],

– võttes arvesse Albaania poolt 24. aprillil 2009. aastal esitatud ELi liikmeks saamise avaldust,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. septembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/1529, millega luuakse ühinemiseelse abi instrument (IPA III)[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrust (EL) 2024/1449, millega luuakse Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu[3],

– võttes arvesse komisjoni 5. veebruari 2020. aasta teatist „Ühinemisprotsessi tõhustamine – Lääne-Balkani riikide usutavad väljavaated saada ELi liikmeks“ (COM(2020)0057),

– võttes arvesse Albaaniaga läbirääkimiste pidamise ELi raamistikku, mille nõukogu kiitis heaks 2022. aasta juulis ja milles on sätestatud ühinemisläbirääkimiste suunised ja põhimõtted,

– võttes arvesse komisjoni 8. novembri 2023. aasta teatist „Uus Lääne-Balkani majanduskasvu kava“ (COM(2023)0691),

---

1 ELT L 107, 28.4.2009, lk 166, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2009/332/oj.
2 ELT L 330, 20.9.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 ELT L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– võttes arvesse ELi Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu raames esitatud Albaania reformikava, mille komisjon 23. oktoobril 2024 heaks kiitis,

– võttes arvesse komisjoni 8. juuli 2025. aasta teatist „2025. aasta aruanne õigusriigi kohta“ (COM(2025)0900), ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti „2025. aasta aruanne õigusriigi kohta – Peatükk õigusriigi olukorra kohta Albaanias“ (SWD(2025)0928),

– võttes arvesse komisjoni 4. novembri 2025. aasta teatist „2025. aasta teatis ELi laienemispoliitika kohta“ (COM(2025)0690) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti „2025. aasta aruanne Albaania kohta“ (SWD(2025)0750),

– võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR) valimisvaatlusmissiooni 23. oktoobri 2025. aasta lõpparuannet 11. mail 2025. aastal toimunud Albaania parlamendivalimiste kohta,

– võttes arvesse 17. detsembril 2025 Brüsselis toimunud ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumise deklaratsiooni,

– võttes arvesse 2018. aastal Sofias, 2020. aastal Zagrebis ja 2021. aastal Brdo pri Kranjus toimunud ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumisi ning nende deklaratsioone,

– võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Albaania kohta,

– võttes arvesse oma 11. märtsi 2026. aasta resolutsiooni ELi laienemisstrateegia kohta[4],

– võttes arvesse Transparency Internationali 2025. aasta korruptsioonitaju indeksit, mis avaldati 2026. aasta veebruaris,

– võttes arvesse Piirideta Reporterite 2025. aasta ajakirjandusvabaduse indeksit, mis avaldati 2025. aasta märtsis,

– võttes arvesse Maailma Majandusfoorumi 11. juuni 2025. aasta aruannet „Global Gender Gap Report 2025“ (2025. aasta üleilmne aruanne soolise ebavõrdsuse kohta),

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A10-0141/2026),

A. arvestades, et ELi laienemine on endiselt strateegiline investeering rahusse, julgeolekusse, stabiilsusesse ning demokraatlikku ja sotsiaal-majanduslikku arengusse kogu Euroopas;

B. arvestades, et Albaania selge ja järjepidev strateegiline siht on

---

4 Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0077.

endiselt liikumine ELi liikmesuse poole ning riik on täielikult omaks võtnud ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP), sealhulgas järgides ELi piiravaid meetmeid Venemaa ja Valgevene vastu, ning toetanud Ukrainat ÜRO Peaassamblee resolutsioonide üle hääletamisel;

C. arvestades, et Albaaniale anti ELi kandidaatriigi staatus 2014. aastal, riik alustas ühinemisläbirääkimisi 2022. aasta juulis, läbis edukalt sõelumisprotsessi 2023. aasta novembris ning temaga avati kõik läbirääkimispeatükkide teemaplokid ajavahemikul 15. oktoobrist 2024 kuni 17. novembrini 2025;

D. arvestades, et Euroopa Komisjoni 2025. aasta aruandes Albaania kohta kinnitatakse, et riik teeb jätkuvalt edusamme enamikus ühinemisega seotud valdkondades, kuid rõhutatakse ühtlasi vajadust põhjalikumate, järjepidevamate ja pöördumatute reformide järele;

E. arvestades, et ELi laienemisprotsessi usaldusväärsus sõltub rangest tingimuslikkusest, saavutustel põhinevatest edusammudest ja reformide tulemuslikust rakendamisest, mitte üksnes õigusaktide ametlikust vastuvõtmisest; arvestades, et Albaania ühinemine ELiga sõltub püsivatest, põhjalikest ja pöördumatutest reformidest valdkondades, mida sisaldab ühinemisläbirääkimiste põhiküsimuste teemaplokk, alustades õigusriigist ja demokraatlike institutsioonide toimimisest; arvestades, et ühinemise ajakava määrab kindlaks kandidaatriigis elluviidud reformide kvaliteet;

F. arvestades, et Albaania ELiga ühinemise edenemiseks on endiselt hädavajalik tugevdada demokraatlikke institutsioone, kohtusüsteemi sõltumatust, korruptsioonivastaseid jõupingutusi, meediavabadust ja põhiõigusi, sealhulgas vähemuste õigusi;

G. arvestades, et demokraatlike protsesside terviklikkuse kaitsmisest on saanud ELi laienemispoliitika keskne element; arvestades, et Albaania parlament võttis 2025. aasta juulis vastu riigi esimese välissekkumise ja desinformatsiooni vastase riikliku strateegia;

H. arvestades, et ODIHRi 23. oktoobri 2025. aasta soovitusi, mis järgnesid Albaania 11. mai 2025. aasta parlamendivalimistele, ja ODIHRi varasemaid soovitusi valimiste korraldamise edasiseks parandamiseks Albaanias ei ole veel täielikult arvesse võetud;

1. väljendab heameelt selle üle, et Albaania on silmapaistvalt pühendunud ELiga integreerumisele, mida toetavad üksmeelselt kõik erakonnad ja ülekaalukas enamus kodanikke, ning tunnustab saavutust, et Albaania avas kõik ühinemisläbirääkimiste teemavaldkonnad vaid 13 kuu jooksul; märgib, et Albaania kodanike toetus ELi liikmesusele on jätkuvalt suur ja see näitab Albaania ühiskonna tugevaid Euroopa-püüdlusi; julgustab Albaaniat säilitama reformide praeguse tempo ja jätkama õigusaktide vastavusse viimist ELi õigustikuga, ning rõhutab, et Albaania edusammud Euroopa Liiduga ühinemise teekonnal aitavad kaasa Euroopa stabiilsusele,

julgeolekule ja vastupanuvõimele;

2. võtab teadmiseks Albaania eesmärgi viia ühinemisläbirääkimised lõpule 2027. aasta lõpuks ja väljendab heameelt viimastel aastatel tehtud kiirete edusammude üle; rõhutab, et Albaania ametiasutused peavad tagama õigusaktide põhjaliku rakendamise;

3. märgib, et nii komisjoni 2025. aasta aruandes Albaania kohta kui ka ODIHRi aruandes 2025. aasta mai parlamendivalimiste kohta hinnatakse Albaania valimisraamistikku konkurentsipõhiste valimiste korraldamiseks üldiselt piisavaks, kuid neis korratakse siiski muret poliitiliste osalejate jaoks ebavõrdsete tingimuste, riigiasutuste ja erakonnastruktuuride vahelisi piire hägustava haldusressursside väärkasutamise, erakondade rahastamise, häälte ostmise väidete ja valijatele avaldatava surve pärast; kutsub seetõttu Albaania valitsevat enamust ja opositsiooni üles jätkama põhjalikku valimisreformi konstruktiivselt ja kaasavalt ning tihedas koostöös kodanikuühiskonnaga ja aegsasti enne tulevasi valimistsükleid täielikult rakendama ODIHRi ja Veneetsia komisjoni soovitusi, mida pole veel rakendatud; rõhutab, et selline reform peaks tugevdama valimisraamistikku, sealhulgas kampaaniate rahastamise läbipaistvuse, meedia võrdse juurdepääsu ja haldusressursside väärkasutamise vastaste kaitsemeetmete suhtes, ning tagama raamistiku tulemusliku jõustamise; rõhutab, et laialdane poliitiline konsensus ja reformide tegelik rakendamine on hädavajalikud, et tagada üldsuse usaldus tulevaste valimiste vastu;

4. väljendab muret jätkuva poliitilise polariseerumise ja vastasseisu õhutavate poliitiliste hoiakute pärast, mis õõnestavad parlamentaarset järelevalvet, üldsuse usaldust ja demokraatlike institutsioonide tõhusat toimimist; ärgitab poliitilisi osalejaid taasalustama konstruktiivset parlamentaarset dialoogi, tagamaks, et Albaania parlament jääb demokraatliku arutelu ja demokraatliku järelevalve keskseks foorumiks; rõhutab, et demokraatia toimimiseks on vaja opositsiooni sisulist osalemist parlamentaarsetes menetlustes; tuletab meelde, et vägivaldsetel meeleavaldustel ei ole toimivas demokraatias kohta;

5. ärgitab tugevdama parlamentaarset kontrolli täitevvõimu üle, suurendama seadusandlike menetluste läbipaistvust ning konsulteerima sisukamalt ja varakult kodanikuühiskonna organisatsioonide, sotsiaalpartnerite ja sõltumatute institutsioonidega; rõhutab, et ELiga integreerumise protsessiga tuleks edasi liikuda, seadmata ohtu reformide kvaliteeti ja kaasavust; toonitab, kui tähtis on sidusrühmade piisav kaasamine ja riikide isevastutus, et tagada kestlik rakendamine ja püsiv mõju; rõhutab, et oluline on tugevdada Albaania parlamendi komisjonide rolli ja suutlikkust, sealhulgas teabele parema juurdepääsu, eksperditoe ja läbipaistvate seadusandlike menetluste kaudu;

Õigusriik, kohtusüsteem ja korruptsioonivastane võitlus

6. väljendab heameelt selle üle, et Albaanias jätkub kohtusüsteemi reformimise protsess, mis hõlmab ka kohtunike ja prokuröride taustakontrolle, ning mis on aidanud suurendada vastutust ja usaldusväärsust kohtusüsteemis; tunnustab kõrgemat kohtunõukogu uute kohtunike ametisse nimetamiste eest, mis aitab vähendada täitmata ametikohtade hulka; rõhutab, et kohtusüsteemi sõltumatuse kaitsmine on õigusriigi seisukohast jätkuvalt oluline, nagu ka edasised pingutused suurendada veelgi kohtusüsteemi vastutust, kvaliteeti ja tõhusust; märgib siiski, et jätkuvalt on probleeme kohtusüsteemi tõhususe, lõplike kohtuotsuste tulemusliku täitmisele pööramise, pooleliolevate kohtuasjade kuhjumise, kohtupraktika järjepidevuse ja lubamatu mõjutamise katsetega;

7. tuletab meelde, et parlamentaarne puutumatus on osa Albaania põhiseaduslikust raamistikust, mille eesmärk on tagada demokraatlike institutsioonide igakülgne toimimine; rõhutab, et kõik sellekohased otsused tuleks teha rangelt kooskõlas põhiseaduse sätete ja kehtestatud õiguslike menetlustega, ilma poliitilise sekkumiseta ja põhjendamatu viivituseta;

8. tunnustab Albaania ametiasutusi riigi konstitutsioonikohtu tõhususe pideva parandamise eest; nõuab siiski kohtusüsteemi juhtorganite edasist tugevdamist ning püsivaid investeeringuid kohtute taristusse ja digitaliseerimisse; tuletab meelde, et kohtusüsteem seisab jätkuvalt silmitsi poliitilise surve ja ohtudega, mis võivad kahjustada kohtusüsteemi sõltumatust; rõhutab, et konstitutsioonikohtu otsuste õigeaegne ja täielik rakendamine nii täidesaatva kui ka seadusandliku võimu poolt on õigusriigi ja institutsioonilise tasakaalu põhielemendina väga oluline;

9. peab kahetsusväärseks, et Transparency Internationali 2025. aasta korruptsioonitaju indeksi pingereas on Albaania langenud 91. kohale (2024. aastal oli riik 80. kohal); rõhutab, et korruptsioon on endiselt tõsine probleem ning vaatamata õigus- ja institutsioonilise raamistiku puhul tehtud edusammudele peab Albaania suurendama politsei sihipärast võimekust ning saavutama veelgi paremaid tulemusi uurimistes, süüdistuste esitamisel ja lõplike süüdimõistvate kohtuotsuste tegemisel, eelkõige suurkorruptsiooni juhtumite puhul; väljendab heameelt peamiste korruptsioonivastaste õigusaktide vastuvõtmise üle, sealhulgas rikkumisest teatajate kaitse ja huvide konflikti kohta, ning nõuab nende põhjalikku rakendamist; väljendab heameelt korruptsioonivastasele võitlusele spetsialiseerunud asutuste ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise asutuste, sealhulgas korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse eristruktuuri (SPAK) jätkuva töö üle ning nõuab, et neile tagataks püsiv sõltumatus, piisavad vahendid ja piisav tegevussuutlikkus, seadmata piiranguid nende uurimisvolitustele ja kahjustamata nende tööd; nõuab suuremaid pingutusi, et tagada kuritegeliku vara tulemuslik jälitamine, arestimine, konfiskeerimine ja haldamine, sealhulgas süsteemse finantsuurimise, parema asutustevahelise ja piiriülese koostöö ning konfiskeerimisvahendite

täieliku kasutamise kaudu kooskõlas põhiõigustega;

10. rõhutab, et korruptsiooni vastu tuleb võidelda kõigil tasanditel, et suurendada kodanike usaldust riigiasutuste vastu ja saavutada prognoositav ettevõtluskeskkond; nõuab suuremat läbipaistvust, huvide konflikti kontrolli, usaldusväärsuse riskihindamist ja sihipäraseid ennetusmeetmeid suure riskiga sektorites, eelkõige riigihangete ja kontsessioonide, litsentsimise ja inspekteerimise ning ehituse ja ruumilise planeerimise valdkonnas;

11. kutsub Albaaniat üles otsustavalt edasi liikuma seoses omandi esmase registreerimise ja õiglase, üldtunnustatud hüvitise maksmisega, et parandada riikliku omandiregistri läbipaistvust ja kinnisvararegistri katastriandmete kvaliteeti, ning tagama, et kinnisvara sundvõõrandamise ja äravõtmise korral austatakse õigust õiglasele kohtumenetlusele ja toimivale kohtulikule kaitsele;

12. rõhutab, et tähtis on tulemuslikult võidelda organiseeritud kuritegevuse, sealhulgas rahapesu ja ebaseadusliku uimastikaubanduse võrgustike vastu, ning nõuab tihedamat koostööd selliste ELi asutustega nagu Europol ja Eurojust; kutsub ametiasutusi üles kiirendama tööd organiseeritud kuritegevust käsitleva Albaania õigusraamistiku vastavusse viimiseks ELi õigustikuga, tugevdama õiguskaitsesuutlikkust ja parandama uurimiste tõhusust;

13. tunneb heameelt asjaolu üle, et Albaania pangad on ametlikult alustanud piiriüleste eurotehingute tegemist SEPA süsteemi kaudu; kiidab Albaania ametivõime nende suurte jõupingutuste eest rahapesu vastu võitlemisel, võttes vastu rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse riikliku strateegia aastateks 2024–2030; võtab teadmiseks algatuse „Cashless Albania 2030“ (sularahavaba Albaania 2030), mille eesmärk on võidelda mitteametliku äritegevuse ja ebaseaduslike rahavoogude suure osakaalu vastu;

Põhiõigused ja meediavabadus

14. väljendab heameelt asjaolu üle, et Piirideta Reporterite 2025. aasta ajakirjandusvabaduse indeksis on Albaania tõusnud 99. kohalt 2024. aastal 80. kohale 2025. aastal; nõuab, et väljendusvabaduse ja meedia mitmekesisuse kaitsmiseks Albaanias tehtaks täiendavaid jõupingutusi, nõuab sealhulgas suuremat läbipaistvust meediakanalite omanike võimalike huvide konfliktide suhtes, kaitsemeetmeid ajakirjanikele avaldatava poliitilise ja majandusliku surve vastu ning meediatöötajate vastu suunatud ähvarduste ja rünnakute tulemuslikku uurimist; nõuab ka meedia omandistruktuuride suuremat läbipaistvust ja riikliku reklaami läbipaistvat jaotamist, et kaitsta toimetuste sõltumatust ja meedia mitmekesisust;

15. mõistab teravalt hukka Albaanias esineva vaenulikkuse sõltumatute ajakirjanike ja meediatöötajate vastu, sealhulgas kõrgetasemeliste ametnike verbaalsed rünnakud ja meediavastase retoorika,

laimukampaaniad ja misogüünse küberahistamise, mille sihtmärgid on sageli ajakirjanikud, kes kajastavad õigusriigi, korruptsiooni ja õigusemõistmise teemasid; väljendab lisaks muret ajakirjanike vastu algatatud kohtuasjade arvukuse pärast; väljendab heameelt Albaania karistusseadustiku hiljutiste muudatuste üle; peab siiski kahetsusväärseks, et need ei ole viinud laimamise ja solvamise täieliku dekriminaliseerimiseni kooskõlas ELi ja rahvusvaheliste standarditega;

16. kutsub Albaania ametiasutusi üles edendama täiendava meetmena meediapädevust ja digikirjaoskust, et toetada teabekeskkonna vastupanuvõimet, sealhulgas lisades meediapädevuse algatused kogu haridussüsteemi, toetades õpetajakoolitust ja nüüdisaegseid õppevahendeid, ning tõhustama koostööd sõltumatu meedia ja asjakohaste ELi programmidega, et edendada kriitilist mõtlemist ja vastutustundlikku digitaalset kaasatust;

17. ärgitab Albaaniat tugevdama institutsioonilist raamistikku etniliste ja usuvähemuste ja haavatavate elanikkonnarühmade, sealhulgas romade ja egiptlaste, puuetega inimeste, võõrtöötajate ja LGBTIQ+ inimeste õiguste kaitsmiseks ja edendamiseks ning tagama diskrimineerimisvastaste õigusaktide toimiva rakendamise, etniliste ja usuvähemuste ja haavatavate elanikkonnarühmade parema juurdepääsu avalikele teenustele ning nimetatud rühmade sisulise osalemise ühiskonna-, majandus- ja poliitilises elus; on mures soolise võrdõiguslikkuse vastase retoorika pärast Albaania poliitilises arutelus; märgib, et vähemuste õiguste kaitset puudutava institutsioonilise raamistiku tugevdamisega peavad kaasnema tulemuslikud meetmed, mis tagavad nende õiguste täieliku ja tulemusliku rakendamise praktikas;

18. kutsub Albaaniat üles tagama tunnustatud rahvusvähemustele võimaluse saada haridust vähemuskeeles ning toetama õpetajate koolitamist, õpikute koostamist ja kultuurilise identiteedi hoidmist;

19. tunnustab soolise võrdõiguslikkuse seaduse vastuvõtmist Albaanias, mis on kooskõlas ELi õigustikuga ja rahvusvaheliste inimõiguste standarditega; väljendab siiski sügavat muret LGBTIQ+ inimeste vastase desinformatsiooni ja vihkamise pärast, sealhulgas LGBTIQ+ inimeste võrdõiguslikkuse nimel töötavate kodanikuühiskonna organisatsioonide vastu suunatud laimukampaaniate pärast; kutsub Albaania ametiasutusi üles võtma diskrimineerivat retoorikat levitavad inimesed seaduse ees vastutusele; nõuab, et Albaania valitsus töötaks välja sellised õiguslikud meetmed nagu registreeritud partnerlus, et tunnustada ja kaitsta samasoolisi paare, nagu valitsus on LGBTI-inimesi käsitlevas riiklikus tegevuskavas (2021–2027) kohustunud, ning et viia Albaania inimõigustealased õigusaktid kooskõlla ELi õigustikuga;

20. väljendab heameelt, et on tunnustatud bulgaaria kogukonna pikaajalist ajaloolist kohalolekut sellistes piirkondades nagu Prespa,

Gollobordë ja Gora ning ärgitab Albaania ametivõime tagama selle kogukonna ja ka teiste Albaania tunnustatud rahvusvähemuste keeleliste, kultuuriliste ja hariduslike õiguste täieliku austamise;

21. peab kahetsusväärseks, et ikka veel püsivad diskrimineerimise ja sotsiaalse tõrjutuse probleemid, mis mõjutavad Albaanias vähemusrühmi, eriti seoses juurdepääsuga haridusele, tööhõivele ja avalikele teenustele; kutsub Albaania valitsust üles viima diskrimineerimisvastase poliitika ja vähemuste õigused täielikult vastavusse ELi õigustikuga; rõhutab, et on vaja parandada õiguskaitse kättesaadavust ja võimalust osaleda poliitilises elus, eelkõige haavatavate ja tõrjutud elanikkonnarühmade puhul;

22. tunnistab, et kreeka rahvusvähemus on säilitanud oma tugeva ajaloolise kohalolu, eriti Lõuna-Albaanias, ning kutsub Albaaniat üles tagama omandiõiguse kaitse;

23. rõhutab ka, et tähtis on hoida kommunistliku diktatuuriga seotud mälestuspaiku ning toetada ajaloolist mälu ja haridusalgatusi, et edendada ajalooteadmisi ja tugevdada demokraatlikku kultuuri, eelkõige nooremate põlvkondade seas;

24. väljendab heameelt Albaania elujõulise ja konstruktiivse kodanikuühiskonna üle, millel on reformide elluviimisel hädavajalik ja positiivne osa; julgustab Albaania valitsust looma koostöösuhteid, kaasates kodanikuühiskonna läbipaistvasse õigusloomeprotsessi vahetult ja juba varasest etapist alates; peab siiski kahetsusväärseks, et Albaania kodanikuühiskonna organisatsioonid seisavad jätkuvalt silmitsi raskustega ning nende rahastamine riiklikest vahenditest on piiratud; kutsub Albaania valitsust lisaks üles tagama kodanikuühiskonna tegutsemiseks soodsa, turvalise ja mittediskrimineeriva keskkonna;

25. on mures selle pärast, et Maailma Majandusfoorumi ülemaailmse soolise ebavõrdsuse 2025. aasta aruande kohaselt on Albaania langenud 23. kohalt 2024. aastal 36. kohale 2025. aastal, mis osutab suurenevale soolisele ebavõrdsusele; peab kahetsusväärseks, et soolist vägivalda käsitlev õigusraamistik ei ole veel Istanbuli konventsiooniga kooskõlas; nõuab tungivalt, et Albaania valitsus tõhustaks ohvritele mõeldud tugiteenuseid, eelkõige tervishoidu, naiste varjupaikade rahastamist, tasuta õigusabi ning taasintegreerimis- ja rehabilitatsiooniprogramme;

26. on mures asjaolu pärast, et Albaanias ei ole veel täielikult rakendatud lapse õiguste riiklikku tegevuskava (2021–2026) ning õiguskaitse kättesaadavust laste puhul takistavad viivitused, piiratud õigusabi ja ebapiisav institutsiooniline koordineerimine; peab kahetsusväärseks, et enamik Albaania lastest on endiselt vaesuse ohus; kutsub Albaania ametiasutusi üles lapse õiguste riiklikku tegevuskava tulemuslikult rakendama, osutades abi lastele, kes peavad toime tulema tõrjutuse ja vaesusega;

Avaliku halduse reformid ja valitsemistava

27. tunnustab edusamme avaliku halduse reformimisel, sealhulgas strateegilisel planeerimisel ja koordineerimisel; väljendab heameelt avaliku halduse reformi valdkonnaülese strateegia 2025–2030 vastuvõtmise üle; rõhutab siiski, et tulemuspõhise värbamise ja depolitiseerimise tagamiseks avalikus teenistuses on vaja rohkem pingutada, sealhulgas võtta vastu avaliku teenistuse uus õigusraamistik ja rakendada seda;

28. tunneb muret selle pärast, et ei riigihangete õigusraamistik ega äriühinguõigust käsitlevad õigusaktid ei ole ELi õigustikuga täielikult kooskõlas; kutsub Albaania ametiasutusi üles jätkama pingutusi Albaania õigusaktide täielikuks ELi õigustikuga vastavusse viimiseks; nõuab tugevamat parlamentaarset järelevalvet, sõltumatuid auditeid ja täielikku läbipaistvust riigihankemenetlustes, et tagada vastavus ELi konkurentsi-, andmekaitse- ja korruptsioonivastastele standarditele;

29. väljendab heameelt Albaania erakondadeülese parlamendikomisjoni käimasoleva töö üle territoriaalse reformi valdkonnas; rõhutab, et kõik selle valdkonna reformid tuleks viia ellu kaasavalt ning need peaksid põhinema objektiivsetel sotsiaal-majanduslikel kriteeriumidel ja kohaliku omavalitsuse Euroopa standarditel;

30. nõuab poliitika paremat kavandamist, otsuste tegemist tõenduspõhiselt ja läbipaistvaid eelarveprotsesse, sealhulgas tugevamat parlamentaarset järelevalvet riigi rahanduse üle; nõuab kohalike omavalitsusüksuste rahaliste vahendite, haldussuutlikkuse ja maksuautonoomia parandamist;

31. tunnustab Albaania ametiasutusi riikliku küberturvalisuse strateegia 2025–2030 hiljutise vastuvõtmise eest; väljendab heameelt Albaania kehtiva küberturvalisuse seaduse vastavusse viimise üle ELi küberturvalisuse 2. direktiiviga[5]; tunnustab Albaania ametiasutusi elutähtsa ja olulise teabetaristu operaatorite ajakohastatud loetelu vastuvõtmise eest;

32. väljendab heameelt selle üle, et Albaania on pidevalt parandanud andmete edastamist Eurostatile; kutsub Albaania ametiasutusi üles veelgi suurendama kvaliteetsete andmete kogumist ja levitamist;

33. tunnustab Albaania valitsust kaubamärke ja patente käsitlevate uute seaduste vastuvõtmise eest; kutsub Albaania ametiasutusi üles viima

---

5 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv) (ELT L 333, 27.12.2022, lk 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

Albaania intellektuaalomandiõiguse täielikult vastavusse ELi õigustikuga ja jätkama selle tugevdamist;

Sotsiaal-majanduslikud reformid ja keskkond

34. väljendab heameelt selle üle, et Albaania on pühendunud ELi Lääne-Balkani majanduskasvu kava rakendamisele; märgib siiski, et endiselt esineb struktuurseid puudusi, nagu varimajandus, tootlikkuse piiratud kasv ja keeruline ettevõtluskeskkond; peab kahetsusväärseks, et mitteametliku majanduse suur osakaal pärsib ettevõtluskeskkonda ja konkurentsi; kordab, et oluline on täiustada Lääne-Balkani riikide vahelist transporditaristut ning arendada rongi- ja lennuühendusi ELi liikmesriikidega; tunnustab Albaania ametiasutusi ELi rahastatud projektide käibemaksuvabastuse eest Albaanias;

35. tuletab meelde ELi Lääne-Balkani majandus- ja investeerimiskava potentsiaali piirkondliku ühenduvuse edendamisel raudtee ja maantee kaudu; nõuab sellega seoses tungivalt, et kõigi asjaomaste riikide ametiasutused viiksid lõpule Albaaniat, Põhja-Makedooniat ja Bulgaariat ühendava VIII transpordikoridori projektid;

36. nõuab tervikliku välismaiste otseinvesteeringute taustauuringumehhanismi rakendamist strateegilise algatusena, mille abil kaitsta Albaania riiklikke huve, suurendada julgeolekut ning tagada investorite jaoks prognoositavus ja kooskõla ELi standarditega;

37. rõhutab asjaolu, et Albaania avaliku sektori sisefinantskontrolli sisekontrollisüsteem on endiselt osaliselt mõjus; kutsub Albaaniat üles suurendama riigile kuuluvate ettevõtete vastutust ja läbipaistvust, tehes nende iga-aastased finantstulemuste aruanded üldsusele kättesaadavaks; kutsub Albaania ametiasutusi üles täielikult rakendama Albaania kõrgeima kontrolliasutuse soovitusi;

38. väljendab heameelt Albaania tolliinfosüsteemide ajakohastamise ja Euroopa Liidu süsteemidega ühtlustamise strateegia (2025–2030) vastuvõtmise üle; tunnustab Albaania ametiasutusi nende pingutuste eest täita ELi standardeid tollitaristu ühtlustamise ja parandamise kaudu; rõhutab, et tolli IT-süsteemid vajavad ulatuslikku ajakohastamist, et need vastaksid täielikult ELi standarditele, ning kutsub Albaania ametivõime üles kiirendama sellega seoses vajalikke investeeringuid ja reforme;

39. kiidab Albaania ametivõime erapensionifonde käsitlevate õigusaktide ELi õigustikuga vastavusse viimise eest; kutsub Albaaniat üles viima lõpule tegevuse, mille eesmärk on saavutada vastavus kindlustust, kapitaliturge, väärtpaberiturge, investeerimisfonde ja finantsturutaristuid käsitleva ELi õigustikuga;

40. väljendab suurt heameelt komisjoni ettepaneku üle alustada läbirääkimisi, et laiendada ELi „rändle nagu kodus“ korda Lääne-

Balkani riikidele, ja nõukogu antud loa üle ning kutsub komisjoni ja Lääne-Balkani partnereid üles võtma kiiresti vajalikke meetmeid ELi ja Lääne-Balkani partnerite rändlusturgude vastastikuseks avamiseks, et võimaldada kodanikel ja ettevõtjatel saada kasu rändlusteenustest ilma lisatasudeta;

41. rõhutab, et kestliku majanduskasvu ja sotsiaalse sidususe tagamiseks on oluline investeerida haridusse, oskuste arendamisse ja innovatsiooni; peab kiiduväärseks, et Albaania valitsus on vastu võtnud õigusaktid kõrghariduse reformimiseks ja riikliku haridusstrateegia (2021–2026) jätkuvaks rakendamiseks; kutsub Albaania ametiasutusi üles viima lõpule kultuuripärandi ja muuseumide seaduse rakendusaktide koostamise; ärgitab välja töötama sellist poliitikat, mille eesmärk on vähendada noorte väljarännet ja ajude äravoolu ning pakkuda noortele spetsialistidele paremaid võimalusi paremate tööturutingimuste, haridusreformi ja innovatsiooni toetamise abil;

42. nõuab, et Albaanias arendataks edasi ja rakendataks tulemuslikult sotsiaaleluruumide raamistikku, tuginedes sotsiaaleluruumide riikliku strateegia (2016–2025) jätkamisele ja täiustamisele, et tagada väiksema sissetulekuga ja haavatavatele rühmadele stabiilsed ja inimväärsed elutingimused; toonitab kättesaadavate ja taskukohaste sotsiaaleluruumide tähtsust eelkõige noorte, sealhulgas üliõpilaste ja töökohapõhiste õppijate jaoks, kuna see võimalus toetab nende geograafilist liikuvust, juurdepääsu haridusele ja koolitusele ning edukat integreerumist tööturule;

43. toonitab, et tõeline sotsiaaldialoog on esmatähtis, et ELi laienemisest saaksid kasu eri elanikkonnarühmad; tunneb heameelt andmebaasi edastuse parandamise ja varajase ühendamise üle Euroopa tööalase liikuvuse portaaliga (EURES), mis said võimalikuks tänu riikliku ametite loetelu täielikule vastavusse viimisele oskuste, kompetentside, kvalifikatsioonide ja ametite Euroopa klassifikaatoriga (ESCO); peab aga kahetsusväärseks, et Albaania töönõukogu koosolekuid korraldatakse harva; nõuab kolmepoolsete konsultatsioonide protsessi tõhustamist, sealhulgas ametiühingute piisavat esindatust; rõhutab vajadust veelgi enam toetada sotsiaalpartnerite suutlikkuse suurendamist;

44. nõuab suuremaid jõupingutusi, et edendada ELi tööõiguse ning ELi töötervishoiu ja tööohutuse raamistiku järgimist, sealhulgas mittediskrimineeriva poliitika ja võrdõiguslikkuse meetmete täielikku rakendamist, ning nõuab tungivalt, et asjaomased riiklikud asutused tagaksid nõuete täitmata jätmise korral tulemusliku seire, täitmise tagamise ja piisavad karistused;

45. toonitab, et liikumine ELiga ühinemise suunas eeldab tegelikke tulemusi keskkonnaõigustiku rakendamisel ja jõustamisel, eelkõige keskkonnamõju hindamiste, looduskaitseseaduste ja üldsuse osalemise õiguste valdkonnas;

46. võtab teadmiseks Albaania valitsuse teate, et kavas on reformida jäätmekäitlussektorit, tsentraliseerides ja parandades jäätmete kogumist ja käitlemist; märgib siiski murega, et Euroopa Komisjoni hinnangul ei ole aruandeperioodi jooksul keskkonna ja kliimamuutuste valdkonnas edusamme tehtud; nõuab tungivalt, et Albaania valitsus seaks prioriteediks kliimamuutustega kohanemise strateegiate rakendamise ja taastuvate energiaallikate arendamise ning toetaks kestlikku majanduskasvu;

47. peab äärmiselt kahetsusväärseks asjaolu, et Albaania pikendas 2015. aasta strateegiliste investeeringute seaduse kehtivust, kuna see sisaldab sätteid, mis võimaldavad kiirendatud loamenetlusi ja väiksemat keskkonnajärelevalvet, ja võivad seega kahjustada kaitsealasid ja muid keskkonnatundlikke alasid; nõuab, et tunnistataks kehtetuks kaitsealade seaduse 2024. aasta muudatused, mis võimaldavad arendada kaitsealadel suuremahulist turismitaristut ning anda peamised juhtimis- ja otsustuspädevused üle riiklikule territooriuminõukogule, nõrgendades seeläbi keskkonnajärelevalvet;

48. rõhutab asjaolu, et komisjon on hoiatanud Albaaniat tegevuse eest, mis võib takistada ELiga ühinemist, võttes arvesse riigis toimuvaid meeleavaldusi suuremahulise luksusprojekti vastu, mis ohustab flamingode, hüljeste ja kilpkonnade koduks olevat looduskaitseala; kordab sellega seoses komisjoni kriitikat ja tuletab meelde, et ELi keskkonnaalaste õigusnormide, sealhulgas linnudirektiivi[6] ja elupaikade direktiivi[7] järgimine on ELiga ühinemise eeltingimus;

49. väljendab tõsist muret selle pärast, et Vjosa-Narta kaitsealal toimuvad arengud näitavad nende seadusandlike muudatuste praktilisi tagajärgi ja nendest tulenevaid ohte tunnustatud ökoloogilise väärtusega aladele; jälgib tähelepanelikult sellega seotud käimasolevaid rahumeelseid massimeeleavaldusi; kutsub Albaania ametivõime üles kehtestama viivitamata moratooriumi kõigile uutele loamenetlustele, ehitustöödele ja arendustegevusele kaitsealadel, kuni muudetud kaitsealade seaduse kokkusobimatud sätted on komisjoni ja Euroopa Parlamendi pikaajalise taotluse alusel ja kooskõlas 27. peatüki sulgemiskriteeriumidega kehtetuks tunnistatud ning on tagatud täielik vastavus ELi looduskaitsestandarditele; rõhutab, et kõik selle valdkonna projektid peavad läbima põhjaliku keskkonnamõju hindamise, mis on täielikult kooskõlas ELi standarditega, sealhulgas läbipaistva üldsuse osalemise protsessi, millesse on kaasatud kohalikud kogukonnad, teadlased ja kodanikuühiskond;

---

6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj).

7 Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj).

Välispoliitika ja piirkondlik koostöö

50. tunnustab Albaaniat selle eest, et riik järgib jätkuvalt täiel määral ELi ühist välis- ja julgeolekupoliitikat, sealhulgas piiravate meetmete rakendamisel, ja osaleb jätkuvalt ÜJKP missioonidel ja operatsioonidel, ning kiidab Albaania konstruktiivset rolli piirkondliku stabiilsuse edendamisel, mis kinnitab riigi tugevat Euroopa-Atlandi suunitlust; tunneb heameelt tõhustatud koostöö üle, mida tehakse julgeoleku- ja kaitseküsimustes ELi ja Albaania julgeoleku- ja kaitsepartnerluse ning julgeoleku- ja kaitsedialoogide raames; rõhutab, kui tähtis on edasine koostöö, nagu ühised koolitusalgatused, ühine luurevõime ja täiustatud piirijulgeolekumeetmed, et tegeleda piirkondlike ja üleilmsete julgeolekuprobleemidega;

51. rõhutab, et osalemine rahvusvahelistes algatustes ja organisatsioonides peaks jääma kooskõlla ELi väärtuste, piirkondliku stabiilsuse ja Albaania ELi integratsiooni eesmärkidega; toonitab läbipaistvuse ja asjakohase parlamentaarse kontrolli tähtsust rahvusvaheliste kohustustega seotud otsuste puhul;

52. rõhutab heanaaberlike suhete ja piirkondliku koostöö tähtsust ELi laienemisprotsessi oluliste osadena ning väljendab heameelt Albaania aktiivse osalemise üle piirkondlikes algatustes; toonitab vajadust süvendada julgeolekualast koostööd Lääne-Balkani piirkonnas, hõlbustades tihedamat koordineerimist piirkondlike partnerite vahel, et võidelda organiseeritud kuritegevuse, küberohtude ja hübriidprobleemidega; tunnistab Aadria ja Joonia mere piirkonna strateegilist tähtsust Euroopa julgeoleku ja majandusliku stabiilsuse jaoks; kutsub Albaaniat üles suurendama oma merendusjulgeolekualaseid võimeid kooskõlas ELi ja NATOga, sealhulgas tugevdama mereväetaristut, parandama järelevalvesüsteeme ja suurendama pingutusi ebaseadusliku tegevuse, nagu inimkaubanduse vastu võitlemiseks; julgustab Albaaniat tegema süvendatumat koostööd ELi rannikuriikidega, et tagada kriitilise tähtsusega mereteede kaitse ja keskkonnakestlikkus selles piirkonnas;

53. hoiatab, et väljaspool ELi raamistikku välja töötatud algatused, sealhulgas nn avatud Balkani algatus, võivad luua paralleelseid struktuure, mis võivad kahjustada Berliini protsessi ja Lääne-Balkani ühist piirkondlikku turgu;

ELi toetus

54. väljendab heameelt selle üle, et EL on andnud Albaaniale IPA III ning reformi- ja kasvurahastu raames rahalist ja tehnilist abi, ning toonitab, et selline toetus peab ka edaspidi olema kindlalt seotud reformide konkreetse rakendamise ja mõõdetavate tulemustega; nõuab ELi suuremat toetust piirkondlikele julgeolekualgatustele, millega suurendatakse stabiilsust ja vastupanuvõimet kogu Lääne-

Balkani piirkonnas; tunneb heameelt Euroopa rahutagamisrahastu kahepoolsete abimeetmete üle Albaania relvajõudude toetamiseks, mis suurendavad Albaania potentsiaali panustada ELi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika missioonidesse ja operatsioonidesse;

55. nõuab kodanikuühiskonna organisatsioonide, ettevõtjate ühenduste ja sotsiaalpartnerite tugevdatud järelevalvet Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu üle ja sisulist osalemist selle kõigis etappides, sealhulgas reformimeetmete kavandamisel, projektide elluviimisel ja tulemuste seiramisel;

56. kutsub ELi üles andma Albaaniale täiendavat finants- ja tehnilist abi, et toetada maaelu kestlikku arengut ning vähendada linna- ja maapiirkondade vahelist lõhet kooskõlas ELi ühtekuuluvuspoliitikaga;

57. väljendab muret tõsiste rikkumiste pärast, mis Euroopa Pettustevastane Amet on tuvastanud ELi maaelu arendamiseks mõeldud ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPARD II) programmi rakendamisel Albaanias; rõhutab, kui oluline on tagada ELi finantsabi kasutamisel täielik läbipaistvus, vastutus ja tulemuslikud kontrollimehhanismid, et kaitsta ELi finantshuve ja säilitada üldsuse usaldus; nõuab, et viivitamata võetaks vajalikud parandusmeetmed;

58. kutsub komisjoni üles jätkama selgete suuniste andmist reformiprioriteetide kohta ning tagama reformide edenemise läbipaistva ja range seire; kutsub lisaks komisjoni üles korraldama kõigis liikmesriikides ja Albaanias teavituskampaania, et selgitada kodanikele ELi laienemise positiivset mõju;

59. ergutab komisjoni koos Euroopa välisteenistusega aitama veelgi suurendada Albaania vastupanuvõimet hübriidohtudele küberjulgeoleku, infoga manipuleerimise ja elutähtsate taristute kaitse valdkonnas; toonitab vajadust parandada koordineerimist ning tegeleda desinformatsiooni ja hübriidohtudega, millega püütakse õõnestada Albaania üldsuse toetust ELiga ühinemisele; selleks tuleb strateegilisemalt esile tõsta ELi tähtsust Lääne-Balkani elanike jaoks;

o
o o

60. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile, Euroopa Ülemkogu eesistujale, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Albaania Vabariigi presidendile, valitsusele ja parlamendile.